

Leotard, num. 5. Petr. Greg. de usur. lib. 3. cap. 9. n. 7. Trentacinq. n. 15. & Theologi plures apud Trentacinq. ac Leotardum, qui ex n. 9. probat non teneri usurarium ad restitutionem lucri, si pecuniam usurariam fœnori dederit.

Ibi: Item & illud.

49 Rerum, quas fœnerator capit usurarum nomine, velut in solutum, non acquirit dominium, quod penes debitorem permanet. Molin. disp. 326. n. 7. Trullench d. dub. 17. n. 3. Less. n. 158. Scaccia de commerc. §. 1. q. 1. n. 537. & q. 7. ampliat. 19. n. 67. Ugolin. d. cap. 12. in princip. Leotard. q. 35. num. 40. Trentacinq. sup. n. 16. Spin. ubi proximè, Merlin. sup. lib. 3. q. 36. n. 11. Barbosa collect. cap. Cum tu, num. 5. de usur. Clar. §. Usura, n. 12.

50 Utrum hæc conclusio procedat in rebus usu consumptibilibus quæ functionem recipiunt in genere suo, ambigitur. Quidam sentiunt, quod si pecunia, frumentum, & similia ita misceantur similibus apud usurarium, ut discerni, aut segregari nequeant, per confusionem dominium in accipientem ex fœnore transferri. Alii rectius opinantur, quod dum ea apud fœnematorem extant, in dominio persistunt debitoris, qui tradidit, de quo Cardin. Lug. de justit. & jur. disp. 25. n. 206. Molin. sup. disp. 326. num. 12. Trullench num. 2. Less. num. 157. Ugolin. de usur. lib. 12. §. 1. num. 4. Salas in sim. tractat. disput. 38. n. 6. Leotard. q. 95. n. 5. cum seqq. ex quibus omnino videndus Molina vers. Arbitror tamen, Trentac. num. 17.

51 Tamen si usurarius non comparet dominium rei perperam acceptæ, tamen si eam vendiderit, pretii dominus fit, dominio in emplorem minime translato. Molin. disp. 327. num. 7. Leotard. q. 96. num. 3. Trullench num. 5. Less. num. 162. Idem videtur dicendum si pro pretio rei usurariæ aliam fœnematorem in solutum acceperit, aut si permutaverit, licet quoad permutacionem obstat lex 1. vers. Idem Padius, de rer. permut. ubi dicitur hujusmodi contractum de re aliena, qualis est usuraria, non subsistere, unde nec fœnerator ex eo dominium quærere poterit, deficiente titulo, argumento legis Numquam nuda 31. de acquir. rer. dominio. Attamen permutacionem rei alienæ valere tenet Glossa in l. 1. verb. Præstitum, C. de rer. permutat. cui consonat Glossa in d. l. 1. verb. Idem Padius, de ejus intellectu Cujac. lib. 33. Pauli ad edit. Fab. in ration. ibi, Vvesembec. in paravit. ad eum tit. n. 9.

Ibi: Usurarium teneri ad restitutionem fructuum.

52 Si fœnerator rem fructiferam pro usuris acceperit, fructus quos ex ea collegerit, suos non facit; ideo eos extantes debitor dominus vendicabit, & extinctorum æstimationem exiget. Molin. disp. 327. num. 4. Less. sup. num. 160. Trullench. n. 3. Trentacinq. num. 16. Petr. Greg. de usur. lib. 3. cap. 9. num. 5. Leotard. q. 95. num. 12. Ugolin. de usur. cap. 12. num. 3. Sed & fructuum æstimationem præstabit usurarius, quos dominus perciperet, si ob negligentiam collecti non sint. Molin. ubi proximè, Salas sup. dub. 39. num. 2. Imò fœnematorem onerari restitutione fructuum, quos exire percipere potuit, etsi dominus eos non foret percipiturus, probat Leotard. q. 95. n. 23.

Fructus hic sicut in cæteris causis intelliguntur, deductis sumptibus necessariis ad perceptionem, l. Fructus 7. cum similibus adductis per glossam ibi, solut. matrim. illosque fœnerator deducere non prohibetur. Leotard. num. 16. Trullench d. lib. 7. cap. 19. dub. 18. num. 4. Molin. & Salas ubi proximè. In fructuum expensis an computanda æstimatio laboris, & industriæ, quam usurarius adhibuit, quæstio est? Affirmat contra Salas Leotard. num. 28. cum seqq. Cujus opinio vera videtur, vel quando alius esset conducendus, remoto usurario, vel si ob ipsius singularem industriam fructus aufererent, pretii fructuum, quos fœnerator vendiderit, dominium quærat. Molin. disp. 327. n. 7.

Vers. His equidem.

Bona fœneratoris tacite hypothecæ non subji- 53 ciuntur pro restitutione usurarum. Tusch lit. V. concl. 351. n. 2. Azor. Instit. moral. part. 3. lib. 5. cap. 13. Molin. disp. 329. num. 8. Less. num. 167. Trullench sup. dub. 18. num. 4. Guttier. Canonic. lib. 2. cap. 18. n. 42. Alfar. de offi. Fiscal. gloss. 34. num. 130. Barbosa collect. cap. Cum tu, num. 6. de usur. Villalob. commun. opinion. lit. V, num. 118. Cenc. de censib. quæst. 119. num. 24. Trentacinq. d. tit. de usur. resol. 1. num. 3. Pacific. de Salvian. inspect. 3. cap. 4. num. 521. Leotard. latè quæst. 97. n. 1. & per totam, Ant. Gom. variar. lib. 2. cap. 10. num. 4.

Hanc resolutionem limitant nonnulli in rebus 54 emptis ex pecunia fœnebræ, per textum in cap. Cum tu, de usur. Mant. de tacit. convent. lib. 11. tit. 12. n. 13. Merlin. de pignori. lib. 3. q. 36. n. 9. Sed hanc restrictionem non admittunt Leotardus, Azor, Molina, Barbosa, & alii, qui Pontificiam Constitutionem interpretantur, ne communi obstat sententiæ. Excipit tamen Leotard. ex n. 14. Ecclesiam, militem, ac pupillum; nam si usuras solverint, & fœnerator, acceptæ pecuniæ domum, vel rem aliam emerit, ex privilegio poterunt agere in subsidium contra tertium possessorem utili rei vindicatione, & cunctis creditoribus usurarii in concursu quoad rem emptam præferentur, de quibus consule Greg. Lop. in l. 49. tit. 5. p. 5. & ibi Hermosil. agentes de hoc privilegio Ecclesiæ, & cæteris competente.

Adjicit Leotard. num. 16. exceptionem regulæ 55 præmissæ sup. num. 54. quod si fœnerator legaverit, aut testamento restitui jussit quod per usuras a debitore extorsit, tunc huic competet hypothecaria, ut cæteris legatariis. Sed concessio quod legatam subsistat (de quo ipse Leotardus dubitavit, & contra tenet Ant. Gom. variar. lib. 1. cap. 12. n. 26. vers. Sexto infertur.) ea hypotheca creditoribus defuncti non nocebit, nec tertiis possessoribus, in quos fœnerator bona transtulisset, quia solum afficit bona hæreditaria, ære alieno deducto; ideo legatariis quisque creditor etiam personalis præferri debet, alioquin foret in potestate debitoris præjudicium suis creditoribus generare, si uni legaverit quod ipsi debet. Merlin. de pignori. lib. 3. q. 14. num. 72. Unde si qui usuras exsoluit, egerit ex testamento cum hypotheca, cum creditoribus usurariis non concurrat, cum sit legatarius; & si experiatur in judicio ut creditor, hypothecæ privilegio in concursu carebit. Facit lex finalis, §. Sin vero creditores, & ibi Glossa verb. Accommodare, C. de jur. deliber.

Ibi:

Ibi: Quam ob rem is qui oneroso.

57 In eo qui repetit usuras idem est observandum, ac in aliis quibusvis creditoribus chirographariis, quoad ea revocanda, quæ fœnerator in fraudem ejus alienavit. Leotard. de usur. quæst. 97. num. 11. Ubi igitur tertius titulo possidet oneroso, tutus erit, nisi probetur fraudis particeps, quia cognovit per alienationem usurarium fieri non solvendo, l. Qui autem 6. §. Hoc editum, ff. que in fraud. credit. docet hic D. Covar. Sin autem titulo lucrativo alienatio fiat, actio creditoribus revocatoria datur, etsi tertius possessor fraudem ignoraverit, d. l. Qui autem, §. Simili modo, de quibus circa usurarios alienantes quoad utrumque forum Molin. disp. 330. Salas de usur. disp. 41. Trullench sup. d. cap. 19. dub. 19. Less. dict. cap. 20. num. 165. cum seqq. Trentacinq. variar. lib. 1. tit. de usur. resol. 1. num. 17. Guttier. Canonicar. lib. 2. cap. 18. n. 39.

Ad Num. 7.

58 Usurarii etiam non manifesti hæres in foro externo, & interiori astringitur ad restitutionem ejus, quod antecessor perperam extorsit intra hæreditatis vires, quanquam ex turpi lucro nihil perciperit. Molin. sup. disput. 332. num. 2. Lessius dict. cap. 20. num. 175. Trullench in Decalog. lib. 7. cap. 19. dub. 20. num. 1. Anton. Gomez. variar. lib. 2. cap. 10. num. 4. vers. Sed attend. Petr. Greg. de usur. lib. 3. cap. 5. num. 1. Trentacinq. num. 5. Leotard. quæst. 94. num. 7. Ugolin. de usur. cap. 14. num. 1. Guttier. n. 46. Spin. de testam. gloss. rubric. part. 13. num. 30. Villalob. commun. opinion. lit. V, num. 120. Salas de contract. tit. de usur. disp. 42. Barbof. cum aliis collect. c. Tua nos, n. 2. de usur. Quod procedit in foro ecclesiastico, sæculari, & interno. Leotard. n. 8. 9. qui multifariam ampliavit.

59 Si plures existant hæredes, quisque pro sua portione debet conveniri, cum actiones activæ, ac passivæ inter eos jure ipso divisæ intelligantur, l. In conditione 9. ff. de condit. furt. l. Pacto 26. C. de pact. l. 2. C. de hæreditari. action. Molin. n. 4. Leotard. num. 30. Ugolin. d. cap. 14. §. 2. num. 1. Lessius ubi proximè, Guttier. n. 63. Trentacinq. n. 11. Quod fallit si quis ex hæredibus rem usuram quæsitam possideat; nam ipse in solidum convenietur, ut præcitati observant. Sed obstat lex 2. in fin. de prator. stipulat. ubi si conventus rei vindicatione decedat, lite jam contestata, pluribus relictis hæredibus, licet unus rem petitam possideat, solum pro sua portione respondere tenetur, & ita in hærede furis servandum animadvertit Glossa in d. l. In conditione, verb. Pro parte. Ratio est, quia iudicio per antecessorem inchoato, non convenitur ut possessor, qui rem tenet, sed ut hæres, & sic pro hæreditaria portione. Cujac. lib. 73. Pauli ad edit. in d. l. 2. de quo tamen cogitandum.

60 Illud quidem controversum invenio, an si aliquis ex hæredibus non sit solvendo, cæteri compellantur ad restitutionem usurarum pro illo, quatenus ex hæreditate ad eos pervenerit? Affirmant Anton. Gom. ubi proximè, Guttier. num. 64. Leotard. num. 32. Ugolin. d. cap. 14. §. 3. Lælius Zech. de usur. cap. 4. num. 2. & generaliter in quovis alio crimine, ex quo hæredes tenentur, D. de Faria Novæ Addit. ad Covar.

ita docet Clar. §. fin. q. 51. n. 18. Farinac. in prax. q. 10. n. 60. Guttier. n. 51. Ant. Gom. ubi proximè, per textum in l. Si duo, ff. de post. etsi ad rem non faciat. Hanc conclusionem limitat cum Ugolino Leotardus, si creditori possit ad negligentiam imputari quod cum posset exigere, distulit exactionem in tempus, quo hæres factus est non solvendo.

Oppositum amplexi sunt Molina, & Trullench 61 ubi proximè; Card. Lugo de just. & jur. disp. 25. num. 137. Bonacin. tract. de contract. disp. 3. q. 3. punct. 15. n. 13. Binsfeld. in cap. Tua nos, quæst. 1. concl. 3. de usur. Petr. Navarra de restit. lib. 3. cap. 2. n. 13. Navarra. in Manuali, cap. 17. n. 278. Sanè prior sententia de Jure Canonico ob animarum salutem est tutior tenenda; hæc tamen de rigore verior est secundum juris principia.

De legatariis, fideicommissariis, ac cæteris qui 62 ex bonis usurarii aliquid perceperunt, idem ac de hæredibus scripsit Navarra ubi proximè, ut scilicet restituere cogantur si quis ex hæredibus solvere non valeat. Rectius distinguunt Theologi, ut si bona hæreditaria non sufficiebant pro restitutione usurarum, & aliis necessariis oneribus, legatarii restituere cogantur, l. fin. §. Sin vero creditores, C. de jur. deliber. Quod si hæreditas erat solvendo, nihil legatarii debent contribuere ad restitutionem usurarum, etsi hæredes non restituant. Molin. ubi proximè, Less. num. 176. Trullench n. 3. Bonac. n. 15.

Ibi: Et ideo hoc discrimen.

De Jure Civili ex delicto defuncti actio pœnalis 63 in hæredem non datur, nec ad damni illati reparationem, nisi aliquid ad eum pervenerit, aut sit cum antecessore lis contestata. Idem disponitur l. 3. tit. 15. p. 7. Jure Pontificio indistinctè hæres contrahitur ad resarciendum damnum quod defunctus intulit, pro viribus hæreditatis: quod discrimen adnotant Guttier. n. 48. Leotard. n. 19. Anton. Gom. variar. lib. 3. cap. 1. num. 85. Clar. d. q. 51. n. 16. Pichard. in §. Non autem, num. 55. Instit. de perpetuis, & tempor. action. Farin. sup. n. 59. 60. Villalob. lit. H, num. 2. Barbosa collect. l. 1. num. 2. & 7. C. ex delict. defunct. Cevall. comun. contra comun. q. 464. in princ. Fachin. controver. lib. 9. cap. 5. ubi fusi disputat, an actio merè rei persequutoria ex delicto descendens transeat in hæredem de Jure Civili: Et negativam sectatur. Ubi autem actio utrinque pœnalis est, nec de Jure Canonico contra hæredem competit. Farin. n. 61.

Ibi: Nam ut ipse opinor.

Hæres ejus qui impœnitens obiit cogitur ad 64 restitutionem usurarum, sicut & ad cujusque damni per defunctum illati reparationem, ex Jure Pontificio. Leotard. n. 12. Farinac. n. 60. Trentac. n. 6. Ugolin. d. cap. 14. num. 1. Binsfeld. sup. q. 1. concl. 2. Guttier. n. 54. Barbosa n. 7. Villalob. ubi proximè, Dueñas reg. 13. limit. 12.

Ibi: Quo fit, ut vel communis.

Licet D. Covar. excludere nitatur differentiam 65 inter utrumque Jus, de qua sup. n. 63. cui adheret Cald. in l. 1. part. 4. C. ex delict. defunct. Spin. sup. & gloss. 23. n. 68. nec dissentit Pichard. in §. His autem, n. 45. Instit. de leg. Aquil. difficilè quidem obtinebit adversus omnium communem sententiam, quæ docet, Jure Civili actionem ex delicto in hæredem

hæredem non dari, etiam quoad rei persequutionem, nisi ad eum quid perveniat, aut lis cum antecessore contestetur, ut tenent Cujac. *parat. ad tit. C. de delict. defunct. & in l. Sicut 38. de reg. jur. Donel. lib. 15. cap. 51. Duaren. in l. Ex ea parte 121. §. fin. de vero. obl. Pichard. in §. Non autem, ex num. 32. Inst. de perp. & tempor. action. Leotard. d. quest. 94. num. 19. præter alios laudatos num. 63. & quos plenè congerit Barbosa in d. collect. n. 2. Quapropter sententiam D. Covar. expressim impugnant Leotard. ubi super, Guttier. n. 56. qui §. His autem verbis, Inst. de leg. Aquil. sic interpretantur, ut potius communem prober, quàm contrariam. Adde Fachin. ubi sup. d. cap. 5. hac de re disputantem, & Cujac. observat. lib. 7. cap. 37. dubitantem an conditio furtiva transeat in hæredem, si nihil ex furto ipse perceperit, quanvis rei persequutoria sit, & jure transferri constet.*

66 Cùm Jus Canonicum à Civili discordet, quaeritur quod ex illis in foro sæculari debeat observari? Et Civili standum, nisi in terris Ecclesiæ in temporalibus subjectis, responderunt Fachin. *sup. vers. Tertio in hoc*, Cacheran. *Pedem. decis. 152. num. 6. Farinac. d. quest. 10. num. 64. vers. Limitando rursus*. Contra tenet Guttier. d. cap. 18. n. 62. & apud nos Jus Pontificium in foro sæculari vigeret, qui Imperatoriis legibus non ligamur. Sed obstat lex 3. tit. 15. p. 7. præsertim cùm maximam præferat aequitatem illius dispositio, ac iustitia consonet, ne hæres lucretur defuncti bona, & damnum passus ex eis non recuperet quod sibi omni jure debebatur, si dominus viveret, ut in simili dicitur in l. fin. §. Sin vero, in fin. C. de jur. delict. Qua naturali ratione edocti Consulti condictionem furtivam in hæredem transferri concesserunt, l. Si pro fure 7. de condict. furtiv. §. ult. Inst. de oblig. que ex delict. nasc. licet hoc specialiter ob frequentiam facinoris inductum adnotent Interpretes.

67 Hinc infertur, quod cùm scelerator condicione furtiva teneatur, tam de Jure Canonico, quàm Civili, hæres tenebitur ad usurarum restitutionem, etsi nihil ad eum pervenerit ex scelere, nec lis sit cum defuncto contestata. Sic Leotard. q. 94. num. 6. 25. quæ probabiliter dicta videntur, tum propter similitudinem furis & usurarii, tum ob frequentem abusum scelerandi. Imò fures rapaces vocantur usurarii, & acrius hi, quàm illi aliquando coercentur. Menoch. de arbitr. cas. 398. num. 4. §. ubi plura de crimine sceleratitio.

Ad num. 8.

68 Supposita decisione Justiniani in l. fin. §. cùm igitur, C. de jur. delict. cui consonant lex 5. & lex 7. tit. 6. p. 6. hæres qui prætermisã inventarii confessione adit, aut se immiscet hæreditati, cogitur satisfacere cunctis defuncti hæreditati, cogitur legatariis, tamen hæreditaria bona non sufficiunt; sed an hoc procedat cùm hæres ex delicto usurarum, vel alio convenitur, quaestio est de qua Cevall. d. q. 464. ubi pro negativa parte plures cumulat, qui cum D. Covar. tenent quod hæres conventus juxta Jus Canonicum pro delicto defuncti ad damni reparacionem, non compellatur solvere ultra vires hæreditatis, quibus jungendi Guazzin de defens. reor. decis. 33. cap. 26. n. 5. Farinac. d. q. 10. num. 65. Clarus §. fin. quest. 51.

num. 17. Caball. *resol. crim. cas. 299. num. 44. Leotard. d. quest. 94. ex num. 28. Trentacinq. d. resol. 1. n. 7. apud quos plurimi.*

69 Ast quoad usurarum restitutionem urget specialis ratio dubitandi, cùm hæres non tam ex delicto, quàm ex contractu teneatur, & condicione indebiti juxta communem opinionem debeat conveniri, saltem extraordinaria, ut Præses noster ait: nec ratio congrua reddi poterit, cur hæres non conscientiam inventarium, teneatur supra vires hæreditatis omnibus defuncti creditoribus, & legatariis, & hoc repetenti usuras denegetur; unde eveniet, ut ex legato lucrum percipiat legatarius, & creditor ex scelere suum non recipiat, hærede absque inventario adveniente, cùm creditores legatariis potiores habeantur, d. l. fin. §. Sin vero.

70 Augescit difficultas ex traditis *sup. num. 67.* nam si usurarius condicione furtiva teneatur, hanc contra hæredem dari non ambigitur, ut prænotatur numero 66. Nihilominus etiam in usurarum crimine hæredem non confecto inventori ad restitutionem non astringi ultra hæreditatis substantiam, cum D. Covar. sustinent Tusch. *lit. V. concl. 349. num. 18. Trentacinq. ubi proxime, Guttier. subdubius d. cap. 8. n. 65. vers. Nihilominus*, Leotard. d. q. 94. à num. 27. Roland. à Valle *tract. de inventar. quest. 209. n. 3. Montic. sim. tract. quest. 228. n. 29. Rebell. de oblig. just. lib. 8. cap. 16. n. 5. & alii apud Leotardum*, & est opinio communis.

71 Contrariam verò teneat Molin. *sup. disp. 332. num. 3. Farinac. d. q. 10. num. 66. Ugol. de usur. cap. 14. §. 4. in fin. & alii*, eamque de jure veriore asserit Guttier. *ubi proxime*, quanquam à communi in praxi non recedendum moneat, & meritò, cùm æquius sit, ne hæres ob omissionem inventarii plus oneretur quàm ex bonis usurarii comparaverit, ad quod in foro conscientie minimè teneatur, ut pluribus laudatis tradit Cevall. d. quest. 464. Farinac. *sup. vers. Contrarium*, Guttier. n. 66. Trentacinq. n. 9.

72 Sed communis sententia videtur restringenda, si hæres sceleratoris conveniatur quatenus ad eum pervenit, & hæreditas ex usuris locupletior est facta, ut exponit Leotard. *num. 26. vel quia* lis cum antecessore fuerit contestata; nam cùm istis casibus de Jure Civili hæres teneatur, cessant fundamenta communis sententiae, atque hæreditate adita absque inventarii beneficio, ultra vires illius usuræ solvi in solidum debent, præsertim cùm per litem contestationem in judicio quasi contrahatur, l. 3. §. Idem scribit, ff. de peculio, ubi Consultus inquit, non originem judicii spectandam, sed judicati ipsam velut obligationem. Unde licet actio à delicto originem duxerit, hæres usurarii ex quasi contractu defuncti convenitur.

73 Dissentit tamen Farinac. d. q. 10. num. 67. qui licet de usurarii hærede non egerit, in aliis tamen similibus causis, velut legis Aquiliæ, incendii, aut rapinæ asserit non teneri hæredem supra hæreditatis vires, etsi eum defuncto lis fuisset contestata, aut aliquid ad ipsum pervenerit, quanvis non confecerit inventarium: quod mihi satis dubium esse ex præmissis, ac in crimine usurarum minimè admittendum videtur ob specialitatem, quæ in repetitione earumdem reperitur.

Ibi;

Ibi: *Et peti possit condicione indebiti.*

74 Pro repetitione usurarum condicione indebiti competere, communiter docent DD. Quidam ex neotericis cum D. Covar. eam extraordinariam, seu irregularem dicunt. Vide Guttier. Leotard. ac Trentacinq. præter notata *sup. num. 67. de condicione furtiva.*

Ad Num. 9.

75 Infamia etiam juris factionem testamenti non admittit, Greg. Lop. *in l. 16. gloss. 3. tit. 1. p. 6. Clar. §. Testamentum, quest. 25. Tusch. lit. T. concl. 105. num. 16. Spin. de testam. gloss. rubric. part. 13. num. 22. Qua propter licet usurarius de jure communi infamia notetur, l. Improbum sceleratus 20. C. ex quib. caus. infam. irrog. testari tamen potest Spin. *ubi proxime*. Idem est & de Jure Canonico, si usurarius manifestus non sit. Unde si scelerator condiderit testamentum, non servatà formâ capitis quanquam, de usur. in 6. tamen post obitum manifestus pronuncietur, testamentum subsistet. Molin. *de just. & jur. tract. 2. disp. 334. num. 10. Trullench. in Decalog. lib. 7. cap. 19. dub. 22. num. 6. Leotard. cum aliis de usur. q. 100. num. 70.**

76 Jure Pontificio per dictum caput quanquam, manifestis sceleratoribus ita testandi facultas est sublata, ut eorum testamenta ipso jure sint irrita, nisi aut usuras restituant, aut de ipsis reddendis caverint idoneè juxta formam eo decreto præscriptam. Card. Lug. *de just. & jur. disp. 24. n. 70. Card. Tusch. lit. V. concl. 342. num. 1. Molin. num. 4. Trullench. ubi proxime, Spin. n. 23. Less. de just. & jur. lib. 2. cap. 20. num. 188. vers. Sexta*, Leotard. *num. 47. Petr. Greg. de usur. lib. 3. cap. 14. num. 1. Clar. *sup. q. 26. num. 1. Barbof. collect. d. cap. quanquam, n. 6. Menoch. de arbitr. cas. 235. num. 1. Guttier. Canoniar. lib. 2. cap. 19. num. 1. Ant. Fab. de errorib. pragm. decad. 46. err. 8.**

77 Quod ita verum est, ut nec inter liberos usurarius testari valeat, nec inter ipsos bona distribuere. Tusch. *ubi proxime*, num. 11. Leotard. num. 48. qui num. 47. cum pluribus tradit, omnem ultimam dispositionem ea constitutione comprehendendi. Sic non licebit eis substituere pupillariter, aut exemplariter liberis. Tusch. *d. concl. 342. n. 17. & 18. licet aliud cum Ripa*, & Corrafio scripserit Cevall. *commun. opin. q. 11. num. 7.* Sed displicet, quia ut pupillaris consistat substitutio, necesse est ut parens habeat testamenti factionem, & jure testetur, alioqui si patris non valet testamentum, nec substitutio valebit, l. 2. §. Quisquis, ff. de vulg. l. Papinianus 8. §. Nec impuberis, de inoffic. testam. l. 10. tit. 5. p. 6. Donell. lib. 6. cap. 25. Pichard. in §. Liberis autem, num. 6. Inst. de pup. substit. Cùm igitur usurarii patris ipso jure nullam sit testamentum, substitutio ut ejus sequela irrita erit.

Ibi: *Imò non posset lex Principis Sæcularis.*

78 Nullius Principis laici constitutio inducere valet, ut testamentum ejusmodi usurarii vires obtineat, prætermisã formâ dicti capitis *Quanquam*, Tusch. num. 38. Leotard. num. 49. Spin. num. 23. Cevall. num. 12. Peguera *crimin. decis. 31. n. 10.* Imò si quis Magistratus procederet ad exequen-

dam sceleratoris ultimam voluntatem, potest per Judicem Ecclesiasticum censuris compelli, ut abtineat. Bobad. *Polit. lib. 2. cap. 17. num. 140.* Ugolin. *de usur. cap. 24. §. 5.* Leotard. cum aliis *ubi proxime.*

Verf. Quintò idem erit.

79 Talis usurarius codicillos facere nequit, nisi legitime juxta canonicam sanctionem caverit. Tusch. num. 10. & 24. Cevall. *sup. q. 537. n. 4.* Molin. num. 11. Barbosa num. 8. Spin. num. 24. Leotard. num. 47. Anton. Fab. *ubi sup. num. 2.* Nulli enim cui testari interdicitur, codicillos conficere licet, l. Quadam 7. de jur. codicill. l. In bello 12. §. Codicilli, de captiv. & postlim. revers. Pichard. in princ. n. 27. Inst. quib. non est perm. fac. testam. Anton. Fab. *ubi proxime*, qui ampliat etiam ab intestato. Cujac. lib. 37. Digest. Sals. Juliani, in l. 2. §. Eurius, de jur. codicill.

Verf. Sextò eadem prohibitio.

80 Simili modo vetatur manifesto usurario mortis causâ donatio. Tusch. *d. concl. 342. num. 20. & 25. Osuald. lib. 14. cap. 33. Leotard. Trullench. Gracian. Spin. ubi proxime*, Cevall. *sup. quest. 11. num. 12. Clar. §. Donatio, q. 7. Fachin. controvers. lib. 5. cap. 62. Anton. Faber d. error. 8. qui eleganter differit aiens oppositam sententiam à pluribus sustineri*, ita ut discerni non possit, quæ sit magis recepta; ac huic accessit D. Covar. in *rubr. de testam. part. 3. num. 13.* cujus loci meminit hic, ad ipsum remittens, ubi docuit donationem istam valere, nisi omnia bona usurarii, vel majorem partem eorum contineat, quo casu propter præsumptam fraudem non subsistet. Aliam excogitavit distinctionem Anton. Fab. num. 6. nam si donatio causâ mortis ita fiat, ut statim dominium rei donatæ transferatur, etsi revocari possit, sustinebitur, aliàs non; utique quia tunc magis accedit ad contractum, quàm ad ultimam voluntatem, & usurarius manifestus non prohibetur inter vivos donare, nec alios celebrare contractus, ut scripsit Tusch. *d. concl. 342. num. 28.* etsi limitetur à nonnullis, si usurarius omnem substantiam, aut majorem illius partem donaverit. Villalob. ex aliis *commun. opin. lit. V. n. 121.*

Verf. Septimò circa eandem.

81 Pœnæ dicti capitis *Quanquam*, etiam comprehendunt Judæos, & alios infideles in ditione Catholicorum Principum commorantes, quarum illi capaces existunt, ne scilicet testamenta condere valeant, cautione non præstita. Molin. *d. disp. 334. num. 12. Tusch. ubi proxime, num. 96. & alii.* Contra tenent Clar. §. Testamentum, q. 26. num. 5. Tiraq. *de jur. primog. q. 66. num. 1. & alii*, quos refert, ac sequitur Barbosa *collect. d. cap. Quanquam, n. 11. Menoch. de arbitr. cas. 449. num. 20.*

Verf. Octavò non tantum.

82 Qui præter mutuum in venditione, & aliis contractibus sceleratus exercet simulatè, pœnas dicti capitis *Quanquam*, incurrit. Tusch. num. 36. & 87. nam & hic inter manifestos usurarios numeratur. Molin. *disp. 333. num. 2. Navar. in Manuali,*

E 3